

27. september 2007

/AFH/JM

Bilag 1: Børne- og Ungdomsforvaltningens autismepolitik og – plan 2007-2011

1. Indledning

På Børne- og Ungdomsudvalgets møde d. 9. maj 2007 fremlagde forvaltningen på baggrund af beslutning på udvalgsmødet d. 28. februar 2007 udkast til autismepolitik på Børne- og Ungdomsforvaltningens ressortområde. Børne- og Ungdomsudvalget besluttede at sende udkast til autismeplan i høring hos relevante interesseorganisationer og berørte institutioner (daginstitutioner, skoler og fritidshjem).

Høringsprocessen er nu overstået, og tilbagemeldinger er vedlagt i bilag 2, og i bilag 3 findes et tematiseret referat og forvaltningens kommentarer.

I autismepolitikken er der 4 overordnede indsatsområder:

- Tidlig indsats
- Udgangspunkt i barnets behov og muligheder
- Fælles indsats og forældreinddragelse
- Sammenhængende indsats

Det skal understreges, at den foreliggende autismepolitik og –plan udelukkende beskæftiger sig med Børne- og Ungdomsforvaltningens ressortområde. Som det vil fremgå nedenfor er der dog flere områder hvor implementeringen forudsætter et betydeligt samarbejde med andre forvaltninger, særligt Socialforvaltningen.

2. Baggrund

Autisme er en gennemgribende udviklingsforstyrrelse, der er kendetegnet ved, at barnet har vanskeligt ved at skabe normal kontakt til andre mennesker. Derudover indebærer autisme sprog- og kommunikationsvanskeligheder, manglende forestillingsevne, tvangspræget adfærd og begrænsede mønstre i adfærd og leg. Det er bredt anerkendt, at der er tale om et autismespektrum, der indbefatter forskellige grader af funktionsnedsættelse og intellektuel formåen.

Behovet for en autismepolitik understreges af, at autismeområdet er det område, som børne- og elevtalsmæssigt har haft den største vækst såvel kommunalt, nationalt og internationalt. Ifølge flere forskere er antallet af befolkningen med autisme steget fra 0,4 % i 1994 til et sted mellem 0,9-1,0% i 2006. Samtidig stiller forældrene til børn med au-

Kontoret for Støtte og Rådgivning

Islandsbrygge 37, 1. sal
2300 København S

Telefon
33 66 40 50

Telefax
33 66 70 15

Direkte telefon
33 66 40 86

E-mail
annaha@buf.kk.dk

www.kk.dk

tisme i stigende grad krav til det kommunale system i form af bestemte behandlingsmetoder, bedre koordinering af indsatsen etc.¹.

Diagnoserne indenfor autismspektret var før 1992 relativt sjældne, og blev hovedsageligt stillet til børn, der tillige havde mental retardering. En væsentlig årsag til stigningen i antallet af diagnoser indenfor Autisme Spektrum Forstyrrelser (ASF) er, at man i 1992 udvidede diagnosen med Aspergers Syndrom.

Baggrunden for udvidelsen skal forstås i relation til omstillingen fra industri- til informationssamfund, som betød at en gruppe mennesker (med aspergers syndrom) havde svært ved at passe ind i de ændrede rammer på bl.a. arbejdsmarkedet. Samfundet efterspørger nu arbejdskraft, der er socialt fleksible, som kan samarbejde, omstille sig til nye situationer, som kan arbejde selvstændigt, som kan sætte mål og arbejde fokuseret. Skole- og uddannelsessystemet har igennem de sidste 20 år omstillet sig til dette, men en alvorlig konsekvens af samfundsudviklingen er, at de børn og unge for hvem social fleksibilitet volder vanskeligheder, har meget svært ved at klare sig. De mistrives, de kan ikke koncentrere sig, når opgaverne ikke er meget klart afgrænsede og strukturerede, de forstyrrer og generer andre børn, de er ikke eftertragtede i gruppearbejde, de isoleres osv. Ofte ender det med, at de henvises til pædagogisk psykologisk vurdering og børnepsykiatrisk udredning, og mange af dem får herefter en diagnose indenfor autismspektret.

Børne- og Ungdomsforvaltningens oplæg til en autismpolitik er udarbejdet med udgangspunkt i den Nationale Autisme Plan (NAP), FN's handicapkonvention og Københavns Kommunes egne erfaringer indenfor området.

2. Formål

Formålet med autismpolitikken for Børne- og Ungdomsforvaltningen er at skabe politiske pejlemærker for en sammenhængende og tidlig indsats overfor børn og unge med autisme. Politikken skal bidrage til at styrke kvaliteten i indsatsen overfor børn og unge med autisme.

Visionen er, at de politiske pejlemærker på autismeområdet skal bidrage til:

- At borgeren hurtigt kan danne sig et overblik over rettigheder og muligheder

¹ Undersøgelser af specialtilbud i Københavns Kommune viser imidlertid, at forældre i overvejende grad er godt tilfredse med deres børns undervisnings- og fritidstilbud. Der synes således ikke at være nogen sammenhæng mellem graden af tilfredshed og de stigende krav til kommunens tilbud. For videre læsning se bl.a. tilfredshedsundersøgelsen blandt forældre til børn, der modtager et vidtgående specialundervisningstilbud i Københavns Kommune og evaluering af ABA-forsøgene i Københavns Kommune - erfaringer og perspektiver.

- At kommunens ansatte kender til – og hurtigt kan iværksætte – relevante tilbud
- At kommunen økonomisk og organisatorisk har planlægningsmulighed og dermed overblik

Børne- og Ungdomsforvaltningens autismpolitik dækker pædagogiske tilbud til børn og unge med autisme i alderen 0-18 år², dvs. småbørn med autismediagnose i en almindelig daginstitution eller en specialdaginstitution, skolebørn med autismediagnose i almindelig folkeskole eller specialskole og unge i ungdomsuddannelsesstilbud

Autismpolitikken hviler på lovgivning på området samt FN's konvention om rettigheder for personer med funktionsnedsættelser. Desuden hviler politikken på Københavns Kommunes handicappolitiske strategi samt kommunens overordnede værdigrundlag om kvalitet i serviceydelse og at kommunen skal møde brugeren med respekt, ligeværdighed, dialog og tillid.

3. Politiske retningslinjer på autismeområdet

Københavns Kommune har som landets største kommune en unik mulighed for at tilbyde familier til børn med autisme en vifte af pædagogiske og rådgivningsmæssige tilbud.

Det er Børne- og Ungdomsudvalgets vision, at Københavns Kommune indtager en førerrolle i forhold til:

- At sikre børn og unge med autisme det bedste og mest relevante pædagogiske tilbud
- At sikre familierne omkring børn med autisme en løbende rådgivning
- At sikre, at personalet omkring børnene oplever sig velkvalificerede og veluddannede

Med udgangspunkt i ovenstående vision udpeges 4 områder som i løbet af de næste 5 år vil modtage særlig opmærksomhed i form af en målrettet indsats, der skal forbedre Børne- og Ungdomsforvaltningens service til børn og unge med handicap og deres familier.

De fire indsatsområder er:

- Tidlig indsats
- Udgangspunkt i barnets behov og muligheder
- Fælles indsats og forældreinddragelse
- Sammenhængende indsats

² Unge under ungdomsuddannelse kan dog være op til 25 år.

4. Konkrete indsatser

I det følgende vil først politikken på det enkelte indsatsområde blive beskrevet. Derefter redegøres for den (autisme)plan som skal sikre politikken implementering. Autismeplanen består af en række konkrete initiativer, som indstilles iværksat i løbet af den næste 5-årsperiode.

Enkelte af de konkrete initiativer vil være prissat med angivelse af i hvilken periode de vil blive iværksat, mens andre vil blive forelagt Børne- og Ungdomsudvalget i forbindelse med de årlige budgetforhandlinger.

4.1. Tidlig indsats

Tidlig indsats i barnets liv har vist sig at have en afgørende positiv betydning for barnets udviklingsmuligheder. Jo tidligere der sættes målrettet ind for at kompensere for barnets handicap/vanskeligheder, des større er mulighederne for, at barnet bringes længere i sin udvikling og dermed sikres en bedre prognose. Indsatsen overfor børn og unge med autisme bør desuden iværksættes snarest efter, at vanskeligheden hos barnet eller den unge er identificeret.

Dette betyder:

- At fokus skal rettes mod tidlig og hurtig opsporing og udredning af barnets vanskeligheder.
- At det skal sikres at ansatte i daginstitutioner, skoler og fritidsinstitutioner har kendskab til tegn på autisme. De ansatte skal desuden sikres kendskab til, hvor de skal henvende sig, hvis en bekymring opstår.

I Børne- og Ungdomsforvaltningen er der allerede stor opmærksomhed på vigtigheden af den tidlige indsats. Indsatsen på dette område udføres bl.a. af sundhedsplejersker, Børneklubben, Pædagogisk psykologisk rådgivnings småbørnsgrupper, hos talepædagogerne og i Skolepsykiatrisk Center. Herudover udøves en stor indsats i Socialforvaltningens handicapcentre, Bispebjerg Hospital og flere andre steder.

Trods denne indsats er der dog stadig plads til forbedring i form af bedre koordinering mellem de instanser der møder børn og forældre, information og uddannelse samt kortere ventetid på udredning og diagnosticering.

Tabel 1: Tidlig indsats

Politiske retningslinjer	Aktivitetssnr.	Aktiviteter/	Succeskriterier	Ansvar	Økonomi/Mio. kr.

nier					
<p>At fokus skal rettes mod tidlig og hurtig opsporing og udredning af barnets vanskeligheder, herunder at der skal sikres en tidlig indsats overfor småbørn med autisme.</p>	1	<p>Sundhedsplejersker uddannes/vejledes i tidlig opsporing af tegn på autisme.</p>	<p>Der er iværksat en undersøgelse af muligheden for at sundhedsplejen anvender et testredskab, og at resultatet er efterfølgende implementeret (2009)</p>	<p>Støtte, Rådgivning og Sundhed</p>	<p>0,15 mio. kr. i 2009</p>
	2	<p>Information til forældre om det at have et barn med autisme</p>	<p>Der er udarbejdet informationspjece: "Mit barn har autisme" (2008)</p>	<p>Støtte, Rådgivning og Sundhed i samarbejde med Socialforvaltningen</p>	<p>0,2 mio. kr. i 2008</p>
	3	<p>Sikre tættere samarbejde og kommunikation mellem de faglige aktører omkring børn og unge med autisme. F.eks. mellem de forskellige centralforvaltninger, handicapcentret, BBH, PPR-enhederne, Børneklíníken</p>	<p>Der er udarbejdet koncept for BUF's samarbejdsrelationer med andre forvaltninger på ledelsesniveau og i forhold til det enkelte barn på decentralt niveau (2009)</p> <p>Der er i 2008 afholdt konference om samarbejde og kommunikation.</p>	<p>Frejaskolens kompetencecenter i samarbejde med Støtte, Rådgivning og Sundhed.</p>	<p>0,15 mio. kr. i 2008</p>

	4	At arbejde for at udredning af barnets handicap/vanskeligheder sker så hurtigt som muligt.	Forvaltningen har afholdt møde med BBH med henblik på nedbringelse af ventetid for udredning/diagnosticering (2008).	Støtte, Rådgivning og Sundhed	Afholdes inden for budgetrammen i Kontoret for Støtte, Rådgivning og Sundhed.
At det skal sikres at ansatte i daginstitutioner, på skoler og i fritidsinstitutioner har kendskab til tegn på autisme. De ansatte skal desuden sikres kendskab til, hvor de skal henvende sig, hvis en bekymring opstår.	5	Vejledning om tegn på autisme og procedurer for, hvad man som ansat i Københavns Kommune skal gøre når man får mistanke om at et barn har autisme.	Der er udarbejdet en pjece målrettet sundhedsplejen og daginstitutioner der beskriver opmærksomhedspunkter i relation til tidlig opsporing af børn med tegn på autisme(2008). Der afholdes temadage for interesserede ressourcerpersoner (fx pædagogiske konsulenter)	Frejaskolens kompetencecenter i samarbejde med Støtte, Rådgivning og Sundhed	0,15 mio. kr. i 2008

4.2. Udgangspunkt i barnet behov og muligheder

Autisme er oftest et livslangt forløb. Dette betyder imidlertid ikke, at symptomer og behandlingsindsats på alle tidspunkter af personens liv er de samme. Der er perioder, hvor symptomerne kan være mere eller mindre udtalte og behandling dermed mere eller mindre intensiv.

Indsatsen overfor børn og unge med autisme skal derfor altid tage udgangspunkt i det enkelte barns behov og forudsætninger. Inklusion er et bærende princip, hvilket betyder, at kommunens tilbud bør indrettes så børn og unge med autisme får mulighed for at indgå i uddannelses- og samfundslivet på lige fod med andre børn og unge.

At tage udgangspunkt i den enkeltes forudsætninger betyder, at kommunen må råde over en vifte af tilbud, således at barnet kan inkluderes dér hvor dets udvikling bedst tilgodeses. Således vil nogle børn kunne udvikle sig bedst med ressourcer tildelt i relation til det almindelige skolemiljø (som enkeltintegreret). Andre børn har behov for et mere beskyttet og specialiseret tilbud for at deres faglige, sociale og personlige udvikling tilgodeses (specialklasser på almindelige skoler/basisgrupper i daginstitutioner eller specialinstitutioner og specialskoler). Succesfuld inklusion er en ret det enkelte barn har til at være en del af et fagligt og socialt fællesskab.

Uanset hvilket tilbud barnet eller den unge placeres i er det vigtigt, at miljøet altid tilpasses det enkelte barns behov, forudsætninger og evner samt dets styrker og svagheder, således at barnet får sociale, faglige, kreative og praktiske færdigheder og struktur i hverdagen.

Dette betyder:

- At det i forbindelse med inklusion sikres at medarbejderne er klædt fagligt på til at løse opgaven. Der kan være tale om tilbud, der indgår i et almindeligt dagtilbud eller skole samt specialiserede tilbud.
- At der i øget omfang udvikles inkluderende tilbud til børn og unge med autisme. Med udgangspunkt i barnets eller den unges behov skal der følge ressourcer med til f.eks. uddannelse af personalet omkring barnet eller den unge, autismspecifik vejledning til forældrene, information til andre børn og forældre omkring barnet eller den unge med autisme, hjælpemidler, indretning af lokaler etc.

Børne- og Ungdomsforvaltningens råder på daginstitutions- og skoleområdet i dag over mange forskellige tilbud til handicappede børn og unge. De fleste forældre udtrykker tilfredshed med disse tilbud og i forbindelse med budgetanalysen er det besluttet at specialområdet skal analyseres og reformeres for at gøre tilbuddene endnu bedre. Der vil således komme fokus på inklusion i både de almindelige og specielle tilbud ligesom uddannelse af områdets medarbejdere vil blive prioriteret.

Tablet 2: Udgangspunkt i barnet behov og muligheder

Politiske retningslinier	Aktivitetensnr.	Aktiviteter	Succeskriterier	Ansvar	Økonomi/Mio. kr.
At der skal sikres et varieret udbud af tilbud, der kan dække forskellige behov børn og unge med autisme. Der kan være tale om tilbud, der indgår i et almindeligt dagtilbud eller skole samt specialiserede tilbud.	6	Gennemgang af ressourcetillingsmodeller på almen- og specialområdet med henblik på at sikre økonomiske incitamenter til at integrere flest mulige børn og unge i de almene tilbud	-	Forandringsprogrammet/SRS	Ikke omfattet af denne plan
At udvikle daginstitutioner, skoler og fritidshjem så flere børn succesfuldt kan inkluderes på en måde så de fagligt, socialt og personligt trives og udvikler sig som en del af et fællesskab	7	Videreudvikling af kompetencecentre, så de bliver vidensformidlere og kan yde support til arbejdet med udsatte børn og unge på almenområdet	-	Forandringsprogrammet/SRS	Ikke omfattet af denne plan
At det i forbindelse					

med inklusion sikres at medarbejderne er klædt fagligt på til at løse opgaven. Der kan være tale om tilbud, der indgår i et almindeligt dagtilbud eller skole samt specialiserede tilbud.		– herunder børn og unge med autisme.			
	8	Udvikling af tilbud på almen- og specialområdet, således at de i højere grad vil kunne inkludere børn og unge med autisme	-	Forandringsprogrammet/SRS	Ikke omfattet af denne plan
	9	Kursusforløb for lærere og pædagoger med henblik på at give medarbejdere på almenområdet viden om og redskaber til at arbejde med inklusion af udsatte børn og unge – herunder børn og unge med autisme	Der er afholdt kursusforløb for lærere og pædagoger – 2008 og frem.	Videreføres af Frejaskolens kompetencecenter	Afholdes inden for budgetrammen i Kontoret for Støtte, Rådgivning og Sundhed.

4.3. Fælles indsats og forældreinddragelse

Tidlig indsats i barnets liv har vist sig at have en afgørende positiv betydning for barnets udviklingsmuligheder. Jo tidligere der sættes målrettet ind for at kompensere for barnets vanskeligheder, des større er mulighederne for, at barnet bringes længere i sin udvikling og dermed sikres en bedre prognose. Indsatsen overfor børn og unge med autisme bør desuden iværksættes snarest efter, at vanskeligheden hos barnet eller den unge er identificeret.

For at imødekomme børn og unge med autisme i vanskeligheder er det nødvendigt, at forældre og personale omkring barnet eller den unge har en fælles viden om autisme og fælles holdning til, hvordan man bedst støtter barnet/den unge i hverdagen.

Der skal lægges stor vægt på tværfaglig og tværsektoriel koordinering, så der skabes sammenhæng i kommunens tilbud til barnet eller den unge. Viden og iagttagelse af barnet eller den unge bør så vidt muligt deles, så der opnås en fælles forståelse og opfattelse af barnets eller den unges vanskeligheder.

Personalet skal lægge stor vægt på samarbejdet med forældrene, da forældrene er dem, som har det største ansvar for og indflydelse på barnets liv. Der skal tilstræbes et højt informationsniveau, løbende dialog om og opfølgning på barnets udvikling. Det er institutions- eller

skolelederen, der har den endelige kompetence til at sætte den pædagogiske ramme om tilbuddet.

Dette betyder:

- At der mindst én gang årligt udarbejdes en skriftlig og tværfaglig elev- eller handleplan med præcise kortsigtede og langsigtede mål for den specialpædagogiske indsats, samt overvejelser om, hvordan disse mål kan nås. Med henblik på at sikre en fælles indsats skal målet for barnets udvikling være synligt og kendt for alle voksne omkring barnet ligesom der i alle skoler, daginstitutioner og fritidshjem i højere grad skal arbejdes med dokumentation af indsatsen.
- At forældrenes ressourcer, erfaringer, bekymringer og perspektiver vedrørende deres barns udvikling altid skal inddrages aktivt i alt arbejde omkring barnet – fra de første bekymringer over udredning af barnets diagnose og funktionsniveaus til gennemførelse af indsatsen.
- At forældre tilbydes statusmøder med relevante personer omkring barnet, så indsatsen kan koordineres

I dag er der i Børne- og Ungdomsforvaltningen et vidt forgrenet samarbejde omkring børn og unge med autisme. Der er dog behov for en højere grad af formalisering på dette område ligesom der er behov for at de gode initiativer der tages i børne- og ungedistrikterne opsamles og bredes ud. Der er ligeledes behov for retningslinier for forældre-samarbejdet ligesom der i høj grad er behov for et mere formaliseret og struktureret samarbejde med Socialforvaltningen på alle niveauer.

Tabel 3: Fælles indsats og forældreinddragelse

Politiske retningslinier	Aktivitetensnr.	Aktiviteter	Succeskriterier	Ansvar	Økonomi/Mio. kr.
At der mindst én gang årligt udarbejdes en skriftlig og tværfaglig elev- eller handleplan med præcise kortsigtede og langsigtede mål for den specialpædagogiske indsats, samt overvejelser om, hvordan disse mål kan nås. Med henblik på at sikre en fælles indsats skal målet for barnets udvikling være synligt og kendt for alle voksne omkring barnet ligesom der i alle skoler, daginstitutioner og fri-	10	Undersøgelse af, hvordan handle- og elevplaner anvendes Undervisning i udarbejdelsen af handle- og elevplaner	Der udarbejdes undersøgelse af praksis, og på baggrund heraf er der i 2010 igangsat undervisningsforløb for områdets ansatte	Frejaskolens kompetencecenter i samarbejde med de pædagogiske konsulenter i BUF-distrikterne	0,1 mio. kr. i 2010

tidshjem i højere grad skal arbejdes med dokumentation af indsatsen.					
At forældrenes ressourcer, erfaringer, bekymringer og perspektiver vedrørende deres barns udvikling altid skal inddrages aktivt i alt arbejde omkring barnet – fra de første bekymringer over udredning af barnets diagnose og funktionsniveau til gennemførelse af indsatsen.	11	Udarbejde koncept for forældresamarbejde i dagtilbud med basispladser under projektet Familiepladser og Basispladser - udvikling af mellemformer til udsatte børn i dagtilbud.	Udvikle fælles sprog samt pædagogisk værktøjskasse i samarbejde med pædagogisk personale i dagtilbud.	Kontoret for Pædagogik og Læring	0,3 mio. kr. pr. år i årene 2007-2009
	12	Dialogforsøg med udvidet forældresamarbejde med udgangspunkt i erfaringerne fra ETIBA-rapporten – 0-6-årsområdet	Der etableres forsøg med udvidet forældresamarbejde i 2008-09	Frejaskolens Kompetencecenter	0,2 mill. kr. i 2008
At forældre tilbydes statusmøder med relevante personer omkring barnet, så indsatsen kan koordineres	13	Forbedring af koordineringen af vejledningsindsatsen via udvidet samarbejde med Socialforvaltningen	Der har i 2009-10 været iværksat pilotprojekt og resultatet er forelagt BUU.	Frejaskolens kompetencecenter i samarbejde med Kontoret for Støtte, Rådgivning og Sundhed.	0,1 mio. kr. i 2009

4.4. Sammenhængende indsats

Der skal sikres bedst mulige overgange mellem de forskellige tilbud (skole, hjem, KKFO, fritidsklub, aflastning m.m.) barnet eller den unge med autisme indgår i, hvilket skal ske gennem et tæt samarbejde mellem familierne og de professionelle omkring barnet eller den unge.

Der skal desuden sikres tæt sammenhæng mellem special- og normalområdet, således at de særlige faglige kompetencer på specialområdet formidles til de almene miljøer med forebyggelse og tidlig indsats som mål.

Dette betyder:

- At der skal sikres en tæt kommunikation før og under vigtige overgange, så de sker så nænsomt som muligt for barnet eller den unge med autisme. Formålet er at videregive erfaringer og

oplysninger om, hvad det er godt at være opmærksom på i forhold til barnet eller den unge med autisme, herunder videreføre de metoder, der har vist sig at være virkningsfulde for barnet eller den unge.

- At personalet omkring børn og unge med autisme skal sikres mulighed for løbende at modtage undervisning, vejledning eller supervision fra eksperter på autismeområdet, så de oplever sig i stand til at håndtere den pædagogiske udfordring, som det enkelte barn frembyder.
- At der sikres vidensdeling og erfaringsudveksling mellem special- og normalområdet via netværk og løbende møder.

I flertallet af Børne- og Ungdomsforvaltningens tilbud til børn og unge med autisme arbejdes målrettet og struktureret i forbindelse med brugernes skift mellem de forskellige tilbud. Der er dog behov for en struktureret og ensartet indsats på dette område, således at alle børn med autisme oplever kvalificerede og trygge skift i deres tilværelse. Det er ligeledes vigtigt at alle medarbejdere oplever sig klædt på til arbejdet med børn og unge med autisme, hvorfor det er nødvendigt med øget fokus på efter- og videreuddannelse af områdets medarbejdere.

Tabel 4: Sammenhængende indsats

Politiske retningslinier	Aktivitetensnr.	Aktiviteter	Succeskriterier	Ansvar	Økonomi/Mio. kr.
At der skal sikres en tæt kommunikation før og under vigtige overgange, så de sker så nænsomt som muligt for barnet eller den unge med autisme. Formålet er at videregive erfaringer og oplysninger om, hvad det er godt at være opmærksom på i forhold til barnet eller den unge med autisme, herunder videreføre de metoder, der har vist sig at være virkningsfulde for barnet eller den unge.	14	Temadag om overgang mellem daginstitution og skole Udarbejdelse af faste procedure for overgange (herunder tovholderfunktionen)	Der er afholdt temadag mellem specialbørnehaver og specialskoler i 2009 Der er udarbejdet en standardskabelon hvori det fremgår hvilke informationer der skal overgå fra daginstitutionstilbuddet til skole- og fritidshjemstilbuddet - 2009	Frejaskolens Kompetencecenter i samarbejde med Støtte, Rådgivning og Sundhed	0,1 mio. kr. i 2009

At personalet omkring børn og unge med autisme skal sikres mulighed for løbende at modtage undervisning, vejledning eller supervision fra eksperter på autismeområdet, så de oplever sig i stand til at håndtere den pædagogiske udfordring, som det enkelte barn frembyder. At der sikres vidensdeling og erfaringsudveksling mellem special- og normalområdet via netværk og løbende møder.	15	Undervisning: Modelopbygget basisuddannelse målrettet personale på autismeområdet	Der er i 2008 udviklet koncept for basisuddannelse på autismeområdet. Uddannelsen er igang i 2009-2011, hvorefter BUU forelægges resultat med indstilling om evt. videreførelse	Frejaskolens Kompetencecenter i samarbejde med Støtte, Rådgivning og Sundhed	0,1 mill. kr. i 2008 samt 0,75 mio. kr. pr. år i årene 2009-2011
	16	Autismekonference for områdets medarbejdere	Der er i 2011 afholdt autismekonference vedr. erfaringer med implementering af autis MEPolitikken på 0-18-årsområdet i BUF.	Støtte, Rådgivning og Sundhed i samarbejde med Frejaskolens Kompetencecenter	0,2 mio. kr. i 2011

5. Evaluering, udvikling og dokumentation

Det er vigtigt, at den løbende forskning på autismeområdet følges, således at ny viden kan omsættes i pædagogiske tilbud og strategier.

På autismeområdet byder mange synspunkter og metoder sig til. Den hidtidige forskning (bl.a. ETIBA-rapporten, 2007) peger f.eks. på nødvendigheden af:

- Eklektiske tilbud, dvs. at institutioner og skoler udvælger de relevante pædagogiske metoder i forhold til en given problematik.
- Systematisk undervisning af en vis intensitet over længere tid

Med henblik på at sikre en fortsat fornyelse og udvikling af autismeområdet ønsker Børne- og Ungdomsforvaltningen at sikre:

- At der hvert år udarbejdes statusrapporter vedr. fremdriften i arbejdet med implementeringen af autis MEPolitikken

Tabel 5: Evaluering, udvikling og dokumentation

Politiske retningslinier	Aktivitetssnr.	Aktiviteter	Succeskriterier	Ansvar	Økonomi/mio. kr.
At der hvert år udarbejdes statusrapporter	17	Fokus på koordinering af implementering af autis MEPolitik og	Der udarbejdes årligt en statusrapport, som distribueres til poli-	Kontoret for Støtte, Rådgivning og	0,2 mio. kr. i 2007 og 0,4 mio. kr. for hvert af åre-

ter vedr. fremdriften i arbejdet med implementeringen af autis MEPolitikken		udarbejdelse af statusrapporter m.v.	tikere og samtlige institutioner og andre interesser	Sundhed	ne 2008-2011.
	18	Udbredelse af ny viden på autismeområdet	Frejaskolens kompetencecenter skal fortsætte deres arbejde med at generere og udbrede ny viden om børn og unge med autisme – 2007 og frem	Frejaskolens kompetencecenter	Afholdes inden for budgetrammen i Frejaskolens kompetencecenter.

6. Organisering af implementeringen

Det overordnede ansvar for implementeringen af autis MEPolitikken ligger i Kontoret for Støtte, Rådgivning og Sundhed. En stor del af opgaverne vil blive løst i tæt samarbejde med Frejaskolens Kompetencecenter.

Børne- og Ungdomsudvalget modtager hvert år en statusrapport, hvor der redegøres for fremdriften i implementeringen af politikken med tilhørende plan. I 2011, hvor politikken skal være fuldt implementeret skal statusrapporten forelægges til godkendelse i Børne- og Ungdomsudvalget.

ØKONOMI

Som det fremgår ovenfor, skal autis MEPolitikken implementeres via en lang række projekter.

Det indstilles at midler afsat til dialogforsøg på autismeområdet i Børneplan I (BUU, 28. februar 2007, J.nr. 2007-5591) indgår i finansieringen af autis MEPolitikken.

Af tabel 6 fremgår det at implementeringen af autis MEplanen, under forudsætning af at mindreforbrug i 2007 overføres til 2008 og at mindreforbrug i 2008 overføres til 2009, er fuldt finansieret til og med 2008. Der vil i forbindelse med regnskabsårets afslutning blive forelagt en overførelsessag.

I perioden 2009 -2011 vil der dog være behov for tilførsel af i alt 2,9 mio. kr., som indstilles finansieret i forbindelse med budgetforhandlingerne for 2009.

Tabel 6: Økonomi

Aktivitetsnr.	2007/ mio. kr.	2008/ mio. kr.	2009/ mio. kr.	2010/ mio. kr.	2011/ mio. kr.
1. Uddannelse af sundhedsplejersker	-	-	0,15	-	-
2. Informationspjece til forældre	-	0,20	-	-	-
3. Samarbejdskonference	-	0,15	-	-	-
4. Hurtig udredning	-	-	-	-	-
5. Informationspjece til ansatte	-	0,15	-	-	-
6. Gennemgang af ressourceallokeringsmodel	-	-	-	-	-
7. Videreudvikling af kompetencecentre	-	-	-	-	-
8. Udvikling af tilbud på almen- og specialområdet	-	-	-	-	-
9. Kursusforløb for lærere og pædagoger vedr. inklusion	-	-	-	-	-
10. Elevplaner	-	-	-	0,10	-
11. Koncept for forældresamarbejde i dag-tilbud med basispladser	0,30	0,30	0,30	-	-
12. Dialogforsøg	-	0,20	-	-	-
13. Forbedring af vejledningsindsatsen	-	-	0,10	-	-
14. Temadag om overgang mellem daginstitution og skole	-	-	0,10	-	-
15. Modulopbygget basisuddannelse målrettet personale	-	0,10	0,75	0,75	0,75
16. Autismekonference	-	-	-	-	0,20
17. Koordinering af autismepolitik og udarbejdelse af statusrapporter	0,20	0,40	0,40	0,40	0,40
18. Udbredelse af ny viden på autismeområdet	-	-	-	-	-
Udgifter total	0,50	1,50	1,80	1,25	1,35
Finansiering					
Dialogforsøg	1,50	1,00	-	-	-
Midler på Frejaskolen afsat til implementering af autismepolitik	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20
Overførsel	-	1,20	0,90	-	-
Manglende finansiering	-1,20³	⁴-0,90	0,70	1,05	1,15

³ Beløbet overføres til 2008

⁴ Beløbet overføres til år 2009